

Milé sestry a bratia.

Keďže slávime Turíce, na chvíľu sa zastavme pri téme o konaní a pôsobení Ducha Svätého. Vo Svätom písme slovom duch rozumieme dych (Hab 2,19; Zjv 13,15), vietor (Gn 8,1; Jn 3,8), životnú silu, ktorú má každý živý tvor (Jób 34,14-15), spôsob zmýšľania alebo postoj človeka (Num 14,24), duchovnú bytosť – Boha alebo anjela (1 Krľ 22,21; Jn 4,24). Všetky tieto významy majú jedno spoločné: vždy ide o niečo, čo je ľudským očiam neviditeľné, no prejavy ducha sú viditeľné.

Avšak Duch Svätý nie je len niečo, ako nejaká energia, je to živý pôsobiaci počiatok, ktorý nám dosvedčuje, že v Synovi je Otec a v Otcovi je Syn. Boží Duch je ten istý, ktorý naplnil Ježiša Krista a Duch toho, kto Krista vzkriesil z mŕtvych. Duch Svätý je tretia božská osoba, je nevysloviteľným spoločenstvom Otca a Syna.

Ježiš pri Poslednej večeri sľúbil svojim učeníkom, že im pošle Ducha Svätého: „A ja poprosím Otca a on vám dá iného Tešiteľa, aby zostal s vami naveky.“ Potom opäť povedal: „Tešiteľ, Ducha Svätého pošle Otec v mojom mene“ (Jn 14, 16.26a).

Ježiš hovorí o Duchu Svätom, že je Tešiteľom, Paraklétom. Tešiteľ je „ten, kto je povoláný k pomoci“, teda zástanca, radca, pomocník, obhajca alebo utešiteľ. Nie je to len pasívne utešovanie, ale aktívna pomoc a sprevádzanie. Duch Svätý je priateľom, ktorý je vždy pripravený pomôcť. Duch Svätý poskytuje útechu a povzbudenie v ťažkých časoch. Duch Svätý zastáva a obhajuje. Duch Svätý sa zaujíma a podporuje v správnych rozhodnutiach. Duch Svätý je dôkazom, že Boh zostáva prítomný. Duch Svätý učí – pomáha veriacim porozumieť Božiemu slovu. Duch Svätý hovorí to, čo pochádza od Otca a Syna – vedie k pravde. Duch Svätý teda koná mnohorakými spôsobmi.

Avšak dnešné evanjelium nás upozorňuje ešte na jeden spôsob jeho pôsobenia: „Duch Svätý naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal (Jn 14,26).“ Duch Svätý nám pripomenie tri skutočnosti: pripomenie nám Božie milosti a dary, pripomenie nám našu ľudskú a duchovnú veľkosť a dôstojnosť, ktoré sme dostali, lebo sme stvorení na Boží obraz a sme Božie deti skrze krst. Toto všetko je Boží plán spásy a možnosti nášho rozvoja. Duch Svätý nám ale pripomenie aj naše hriechy, zlyhania, zlé úmysly, slová a skutky, sebeckosť – pripomenie nám všetko, čo nás brzdí a uzatvára pred Bohom. Duch Svätý nám ale najmä pripomenie všetky stopy a prejavy Božieho milosrdenstva v našom živote, aby sme sa nebáli, ale dôverovali Bohu, že nás miluje a pozýva nás vstúpiť do tajomstva vnútrotrojičného života.

Toto všetko očisťuje pamäť človeka. Duch pripomína všetko, čo Ježiš povedal – nielen jednotlivcom, ale aj celej Cirkvi, aby nestratila svoje smerovanie.

Očistenie našej pamäti vysvetlil Svätý Otec Benedikt XVI. ešte ako kardinál v úvahe Pozerat' na Krista: „Pamäť môže byť otrávená nenávisťou, sklamaním, falošnými nádejami, zakorenenou lžou. V tom prípade nemôže správne vyrastať pre budúcnosť. Pamäť môže byť povrchná, krátkozraká, ale vtedy je otvorená pre lož a pre zvädzanie – a opäť je ohrozená budúcnosť. Preto je potrebné opätovné očisťovanie pamäti, aby umožňovala ako čistá voda vidieť dno a mohla prijať slnečné lúče, svetlo zhora“ (Pápežské listy a vatikánske dokumenty 12, s. 41-42, SSV Trnava 1997).

Naša pamäť si uchováva mnohé rany, ktoré sme si navzájom spôsobili. Lenže „pamäť nie je mechanickou úschovňou na uložené informácie ako počítač, je aj tým, avšak oveľa viac. Keď sa to, čo sa v nej uchováva, stretne s novým, dostáva sa aj tomu, čo je minulé, svetlo, a vtedy sa v ňom obnovuje a spoznáva, čo dovtedy vôbec nebolo vidno“ (Benedikt XVI.). Ved' pamäťou Cirkvi je Duch Svätý: „On, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy“ (Jn 16, 13).

Aj o Márii čítame, že všetko zachovávala v srdci – pamäti a odovzdala to Lukášovi. „Máriina pamäť je mimoriadnym prameňom poznania Krista. Máriina materinská pamäť je mimoriadne dôležitá pre božsko-ludskú identitu Cirkvi. V konečnom dôsledku aj pamäť Cirkvi je materinská pamäť, lebo Cirkev je matka, ktorá pamätá. Cirkev do značnej miery zachováva to, čo bolo živé v Máriiných spomienkach. Pamäť Cirkvi sa rozširuje podľa toho, ako sa rozrastá; jej rast sa uskutočňuje predovšetkým vďaka svedectvu apoštolov a utrpeniu učeníkov,“ píše sv. Ján Pavol II. v knihe Pamäť a identita.

Pamäť podstatnej identity, ktorou Kristus vybavil svoju Cirkev, je silnejšia ako všetky rozdelenia, ktoré do tohto dedičstva vniesli ľudia. Kresťanstvo, hoci je rozdelené, si uvedomuje, že k najhlbšej podstate Cirkvi patrí jednota, a nie rozdelenie. Uvedomuje si to predovšetkým vďaka ustanoveniu Eucharistie: „Toto robte na moju pamiatku“ (Lk 22,19). Tieto slová sú jednoznačné a nepripúšťajú ani rozdelenie, ani roztrieštenosť.

Svätý Augustín, keď uvažuje o pôsobení Ducha Svätého, hovorí najmä o skutočnosti, ktorú pomenoval puto lásky. Puto lásky je najvzácnejším darom, ktorý Cirkev dostala od Boha. Toto puto utvára Cirkev a spôsobuje, že ostatné dary Ducha Svätého môžu prinášať svoje duchovné ovocie. Ten, kto opustí Cirkev, kto zničí puto lásky, nemá viac lásku, ktorá oživuje Cirkev. Bez puta lásky nijaký Boží dar nič neosoží.

Milé sestry a bratia, Jubilejný rok 2025 ponúka príležitosť permanentných Turíc, keď Duch Svätý vstupuje do nášho života, očisťuje nám našu pamäť a posilňuje nás, aby sme vytrvali v dobrom.